



Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ  
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ  
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

## ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

### *«Δομή και Λειτουργία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης»*

#### **I. Γενικά**

Με το προτεινόμενο Νοσχ αναθεωρείται το θεσμικό πλαίσιο των μονάδων της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης, με στόχο την κατάρτιση και ανάδειξη κληρικών και λαϊκών στελεχών της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 2 του Συντάγματος, η παιδεία, «βασική αποστολή του Κράτους», έχει σκοπό, μεταξύ άλλων, «την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης» των Ελλήνων, η δε θρησκεία της «Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού» είναι, κατά το άρθρο 3 παρ. 1 του Συντάγματος, επικρατούσα στην Ελλάδα. Η θρησκεία αυτή είναι η μόνη «την οποία η Ελληνική Πολιτεία – νομοθέτης, διοίκηση και προεχόντως δικαστής – (υποχρεούται να μπορεί να) γνωρίζει» (Κ. Χριστοδούλου, Σκέψεις για τη δεσμευτικότητα των αποφάσεων του ΣτΕ σε εκκλησιαστικά ζητήματα, Δ 1994.610. Πρβλ. ΣτΕ 7μ 2176/1998, ΕΔΔΔ 1998.885), χωρίς να «επικρατεί σε βάρος των άλλων θρησκειών, ούτως ώστε οι τελευταίες να θεωρούνται υποδεέστερες, αφού όλες οι γνωστές θρησκείες προστατεύονται από την πολιτεία και το Σύνταγμα» (ΔΕΦΑΘ 2704/1987, ΝοΒ 36, 1988.1509).

Έχει κριθεί, εξ άλλου, ότι ο επίσημος χαρακτήρας του ορθόδοξου χριστιανικού δόγματος «δεν επηρεάζει την άσκηση του κατοχυρούμενου με το άρθρο 13 ατομικού δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας (...) ούτε εισάγει προνομιακή μεταχείριση υπέρ των Ελλήνων Ορθοδόξων Χριστιανών κατά την άσκηση του δικαιώματος αυτού» (ΣτΕ ΟΛ 2280-5/2001, ΝοΒ 2002.1197, 1781).

Όπως, τέλος, επισημαίνεται στο προοίμιο της Οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου «για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία» (ΕΕ L 303/2-12-2000), η Ευρωπαϊκή Ένωση με την 11η Δήλωσή της, σχετικά με το καθεστώς των εκκλησιών και

## 2

των μη ομολογιακών ενώσεων, η οποία επισυνάπτεται στην τελική πράξη της Συνθήκης του Άμστερνταμ, αναγνώρισε ρητώς, ότι σέβεται και δεν θίγει το καθεστώς που απολαμβάνουν στα κράτη-μέλη, εκκλησίες και θρησκευτικές ενώσεις ή κοινότητες δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας και ότι σέβεται επίσης το καθεστώς των φιλοσοφικών και μη ομολογιακών ενώσεων. Από τη σκοπιά αυτή, «τα κράτη-μέλη μπορούν να διατηρούν ή να θεσπίζουν ειδικές διατάξεις σχετικά με τις ουσιώδεις, θεμιτές και δικαιολογημένες επαγγελματικές απαιτήσεις που ενδέχεται να απαιτούνται για την άσκηση σχετικής επαγγελματικής δραστηριότητας» (Σκέψη 24).

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 4 του Καταστατικού της Χάρτη (Ν. 590/1977, ΦΕΚ Α' 146), η ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ) (Βλ. και Σπ. Τρωϊάνου-Γ. Πουλή, Εκκλησιαστικό Δίκαιο, 2η έκδ., Α. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2003.111, 270 – Ι. Κονιδάρη, Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικού Δικαίου, Α. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2000.103) χωρίς αυτό να «σημαίνει ότι η άσκηση εκκλησιαστικής δραστηριότητας περιλαμβάνεται στους σκοπούς της Δημόσιας Διοίκησης, της οποίας τμήμα αποτελούν οι φορείς της δραστηριότητας αυτής» (Επ. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 11η έκδ., Α. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, ανατυπ. 2005.387)

Στην ελληνική Επικράτεια, εκτός από την αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος υπάρχουν επίσης η ημιαυτόνομη με κανονική εξάρτηση από το Οικουμενικό Πατριαρχείο Εκκλησία της Κρήτης, καθώς και η Εκκλησία της Δωδεκανήσου που υπάγεται άμεσα στην κανονική δικαιοδοσία του Φαναρίου (βλ. και ΣτΕ 3237/2000, ΔιΔικ 2001.955). Η Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελλάδα συγκροτείται από τις τρεις αυτές οντότητες.

Οι ρυθμίσεις του προς ψήφιση Νοσχ αφορούν τόσο τριτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες εκπαιδευτικές μονάδες, αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ως προς τις οποίες επιδιώκεται σύγκλιση με τη δομή και λειτουργία του συστήματος της Δημόσιας Εκπαίδευσης, όσο και νέες υπηρεσίες της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Έτσι προβλέπεται ότι:

- Οι Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές μετονομάζονται σε Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες, θα παρέχουν εκπαίδευση και θα χορηγούν πτυχία ισότιμα με εκείνα των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ), κατά το πρότυπο των «Ανωτάτων Στρατιωτικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΣΕΙ)» του Ν. 3187/2003 (ΦΕΚ Α' 233), θα εξακολουθούν δε να εποπτεύονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

- Οι υποψήφιοι για διορισμό στη Δευτεροβάθμια Εκκλησιαστική Εκπαίδευση θα αξιολογούνται με διαδικασία στην οποία θα συμμετέχει και η Ορθόδοξη Εκκλησία, οι δε απόφοιτοι των Ενιαίων Εκκλησιαστικών Λυκείων θα

έχουν δικαίωμα συμμετοχής στο σύστημα εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση, ισότιμα με τους αποφοίτους των Ενιαίων Λυκείων.

- Ιδρύονται, «Εστία Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης», Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, υπό την ευθύνη της Εκκλησίας της Ελλάδος και «Σχολή Εκκλησιαστικής Διακονίας», ως υπηρεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Σημειώνεται ότι οι Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες, όπως και τα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκκλησιαστικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι.), δεν αποτελούν Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) κατά την έννοια του άρθρου 16 παρ. 5 του Συντάγματος, εφόσον δεν αυτοδιοικούνται πλήρως, ούτε το διδακτικό τους προσωπικό απολαμβάνει ακαδημαϊκής ελευθερίας κατά την έννοια του άρθρου 16 παρ. 1 του Συντάγματος, όπως προκύπτει εκ του σκοπού της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης, ο οποίος ορίζεται στο άρθρο 2 και εξειδικεύεται στο άρθρο 3 του Νσχ (ως προς το συνταγματικό καθεστώς της ανώτατης παιδείας, βλ. ΣτΕ Ολ 2786/1984, ΝοΒ 1984.1430, ΣτΕ Τμ 1291/2003, ΝοΒ 2003.2002, ΣτΕ Τμ 3894/1996, ΤοΣ 1997.161, ΣτΕ 265/2002).

## II. Ειδικότερες παρατηρήσεις

### 1. Επί του άρθρου 4 παρ. 1 του Νσχ

Η προτεινόμενη διάταξη ορίζει ότι δικαίωμα πρόσβασης στα προγράμματα σπουδών των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών έχουν οι κάτοχοι απολυτηρίου Ενιαίου Λυκείου ή άλλου ισότιμου σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σύμφωνα με το σύστημα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, «εφόσον είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι». Στο άρθρο 5 παρ. 3 του Νσχ προβλέπεται, πέραν της λειτουργίας προγράμματος Ιερατικών Σπουδών, η ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία, σε κάθε Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία, προγραμμάτων σπουδών, που αφορούν και σε άλλους τομείς, όπως, λ.χ., η Παλαιογραφία ή η Κοινωνική Αλληλεγγύη (που, μάλιστα, δεν λειτουργούν στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά και Τεχνολογικά Ιδρύματα στην Ελλάδα, βλ. Δελτίο Τύπου του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων της 22.9.2005). Θα μπορούσε, ενδεχομένως, να διατυπωθεί εν προκειμένω προβληματισμός, εν όψει και της νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. ΣτΕ 1798/1989, ΣτΕ 3533/1986, ΕΕΝ 1987.53, παρατηρ. Β. Καρακωστα, ιδίως ΣτΕ 194/1987, ΝοΒ 1987.607, παρατηρ. Ν. Ρώτη). Πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι το άρθρο 17 παρ. 4 εδ. β' του Νσχ προβλέπει πως οι απόφοιτοι όλων των προγραμμάτων σπουδών των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών θα προσλαμβάνονται αποκλειστικά στις υπηρεσίες της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ελλάδα, υπ' αυτή δε την έννοια δεν φαίνεται να υφίσταται πρόβλημα συμφωνίας της σχετικής ρύθμισης προς το Σύνταγμα.

### 2. Επί του άρθρου 4 παρ. 2 του Νσχ

Στο άρθρο αυτό του Νσχ προβλέπεται διαδικασία αξιολόγησης των υπο-

#### 4

ψηφίων φοιτητών των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών, μέσω προφορικής συνέντευξης που δίδεται ενώπιον ειδικής Επιτροπής. Σημειώνεται ότι, πρόσφατα, το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΠρΕπΣτΕ 281/2005) διέγραψε, με αφορμή την εισαγωγή της προφορικής συνέντευξης ως κριτηρίου αξιολόγησης των υποψηφίων προς κατάταξη στο Πυροσβεστικό Σώμα, ένα πλαίσιο αρχών που πρέπει να διέπουν την προφορική συνέντευξη, ως σύστημα αξιολόγησης και επιλογής υποψηφίων. Ειδικότερα, επισήμανε ότι η συνταγματική αρχή της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος), το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή (άρθρο 5 παρ. 1), σε συνδυασμό με την επίσης κατοχυρωμένη αρχή του Κράτους Δικαίου, υπαγορεύουν την αξιολόγηση των υποψηφίων «με μεθόδους και διαδικασίες τέτοιες, ώστε να εξασφαλίζονται οι προϋποθέσεις αμερόληπτης κρίσης και η δυνατότητα δικαστικού ελέγχου των σχετικών πράξεων των διοικητικών οργάνων».

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, ειδικά για την εισαγωγή στο πρόγραμμα Ιερατικών Σπουδών, συνεκτιμάται σχετική συστατική επιστολή του Επισκόπου του τόπου κατοικίας του υποψηφίου, δικαιολογητικό το οποίο απαιτούνταν και για την εισαγωγή σπουδαστών στις Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές (άρθρο 3 παρ. 1 στ. γ' του π.δ. 287/1992).

Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 4 του Νσχ, προφανώς εκ παραδρομής, αναφέρεται ότι το Υπουργείο Παιδείας συντάσσει την τελική κατάσταση επιτυχόντων – επιλαχόντων μόνο για το πρόγραμμα Ιερατικών Σπουδών.

#### **3. Επί του άρθρου 4 παρ. 3**

Τα ζητήματα που ρυθμίζει η εν λόγω παράγραφος θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να ρυθμισθούν με προεδρικό διάταγμα, σύμφωνα και με το άρθρο 43 παρ. 4 του Συντάγματος

#### **4. Επί του άρθρου 5 παρ. 4**

Στο άρθρο 5 παρ. 4 του Νσχ προβλέπεται ότι ο ενιαίος Κανονισμός Λειτουργίας των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, μετά από σύμφωνη γνώμη του Ανώτατου Επιστημονικού Συμβουλίου. Ο ενιαίος Κανονισμός Λειτουργίας ρυθμίζει, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου αυτής, ειδικότερα θέματα εσωτερικής οργάνωσης, δομής και λειτουργίας των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών. Ενδεικτικά αναφέρονται ιδίως οι κανόνες λειτουργίας των συλλογικών οργάνων, η διαδικασία πειθαρχικού ελέγχου των μελών και οι αρμοδιότητες των οικείων οργάνων, τα καθήκοντα, το έργο, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του προσωπικού και των φοιτητών, η

οργάνωση της ακαδημαϊκής λειτουργίας, ο κανονισμός σπουδών, η διαδικασία χορήγησης κοινωνικών παροχών και οι κανόνες εθιμοτυπίας και δημοσίων σχέσεων.

Ενόψει του περιεχομένου του ενιαίου κανονισμού, ο οποίος θα ρυθμίζει θέματα που καθορίζονται σε γενικό πλαίσιο από το παρόν Νοσχ, θα μπορούσε να εξετασθεί το ενδεχόμενο, η έγκρισή του να λάβει τη μορφή Προεδρικού Διατάγματος, σύμφωνα και με το άρθρο 43 παρ. 4 του Συντάγματος (βλ. και ΣτΕ Ολ 2815/2004, ΕΔΔΔ 2005.114, που έκρινε ότι, ως «ειδικότερα θέματα», για τη ρύθμιση των οποίων επιτρέπεται η παροχή εξουσιοδότησης σε άλλα πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας διοικητικά όργανα, νοούνται εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση με την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος που αποτελεί το αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Ομοίως, ΣτΕ Ολ 4025/1998 – ΝοΒ 2000.138, ΔιΔικ 1999.914, ΤοΣ 1999.125).

#### **5. Επί του άρθρου 6 του Νοσχ**

Με το άρθρο 6 συνιστάται 7μελές Ανώτατο Επιστημονικό Συμβούλιο στη συγκρότηση του οποίου μετέχουν και τρεις εκπρόσωποι της Εκκλησίας «που ορίζονται δύο από την Διάρκη Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος και ένας από την Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας της Κρήτης». Δεν προβλέπεται, όμως, εκπροσώπηση της Εκκλησίας της Δωδεκανήσου, ως Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ελλάδα. Οι πέντε εκκλησιαστικές επαρχίες της Εκκλησίας της Δωδεκανήσου, έχει κριθεί ότι έχουν νομική προσωπικότητα, χωρίς να συγκροτούν οργανωτική ενότητα (ΕφΔωδεκ 58/1953, ΕΕΝ 1954.211), και μάλιστα δημόσιου δικαίου (ΝΣΚ γνμδ. 142/1979).

#### **6. Επί του άρθρου 7 παρ. 3 α΄ του Νοσχ**

Το άρθρο 7 παρ. 3 α΄ εισάγει χαρακτηριστική απόκλιση από το καθεστώς πλήρους αυτοδιοίκησης των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Πανεπιστημίων) του άρθρου 16 παρ. 5 του Συντάγματος, εφόσον ο Πρόεδρος του Ακαδημαϊκού Συμβουλίου, ο οποίος μαζί με το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο και τον Διευθυντή Σπουδών αποτελούν τα όργανα διοίκησης των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών, δεν εκλέγεται όπως ο Πρόεδρος Τμήματος ΑΕΙ, αλλά ορίζεται από το Ανώτατο Επιστημονικό Συμβούλιο του άρθρου 6 του Νοσχ.

Εξ άλλου, στην παρ. 2 στοιχείο στ΄ του ίδιου άρθρου 7, εκ παραδρομής, προβλέπεται ότι το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο εκλέγει μεταξύ των μελών του τον Διευθυντή Σπουδών κατά τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου αυτού, ενώ σχετικό με τη διαδικασία αυτή είναι το στοιχείο β΄ της παραγράφου 3.

### 7. Επί του άρθρου 9 παρ. 2 του Νσχ

Τα μέλη του Διδακτικού Προσωπικού των Ανώτατων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών χαρακτηρίζονται από το άρθρο 9 παρ. 2 του Νσχ ως «δημόσιοι λειτουργοί», κατ' αναλογία, προφανώς, προς το Διδακτικό Προσωπικό των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων του άρθρου 16 παρ. 6 του Συντάγματος. Ο χαρακτηρισμός αυτός παραπέμπει στις εγγυήσεις λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας της οποίας, σύμφωνα με το Σύνταγμα, κατά το πρότυπο των δικαστικών λειτουργών (άρθρα 87 επ. του Συντάγματος, βλ. και Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 4η έκδ, Α. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2005.746-748) και κατ' αντιδιαστολή προς τους δημόσιους υπαλλήλους, απολαμβάνουν και οι καθηγητές ΑΕΙ, ως φορείς της ακαδημαϊκής ελευθερίας και ελευθερίας της διδασκαλίας (Σ 16 παρ.1, ΣτΕ Ολ 2786/1984, ΝοΒ 1984.1430). Είναι, όμως, αμφίβολο αν τα μέλη του Διδακτικού Προσωπικού των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών είναι πράγματι δημόσιοι λειτουργοί με την προαναφερόμενη έννοια, εφόσον:

- α) Οι Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες έχουν, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 3 α' του Νσχ, ως αποστολή, μεταξύ άλλων, «να καταστήσουν τους φοιτητές τους κοινωνούς των αξιών της Ορθόδοξης Πίστεως και του Χριστιανισμού», αποστολή η οποία σχετικοποιεί την αρχή της ακαδημαϊκής ελευθερίας ως εγγύησης της αδέσμευτης επιστημονικής σκέψης, έρευνας και διδασκαλίας. Η ακαδημαϊκή ελευθερία του Σ 16 παρ. 1 είναι «ως προς το περιεχόμενο και τη μέθοδο της διδασκαλίας και της έρευνας, απόλυτη και ισχύει έναντι πάντων, μη επιδεχόμενη άλλους περιορισμούς από εκείνους που απορρέουν από την υποχρέωση σεβασμού εκ μέρους του πανεπιστημιακού διδασκάλου ή ερευνητή των άλλων διατάξεων του Συντάγματος» (ΣτΕ 7μ 2820/1999, ΝοΒ 2001.478, ΤοΣ 2000.331).

- β) Η ρύθμιση του άρθρου 12 παρ. 2 εδ. α' στοιχ. ββ' του Νσχ, σύμφωνα με την οποία, πειθαρχικό παράπτωμα μέλους του Διδακτικού Προσωπικού των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών συνιστά, μεταξύ άλλων, και η επίδειξη διαγωγής, η οποία, κατά τη διατύπωση του Νσχ, «προσβάλλει την χριστιανική ορθόδοξη πίστη και ήθος», θα μπορούσε να οδηγήσει σε πειθαρχικές διώξεις για δραστηριότητες που ανάγονται στην άσκηση της επιστημονικής ελευθερίας.

Σημειώνεται ότι η εν λόγω ελευθερία προστατεύεται από το Σύνταγμα αυτοτελώς, δηλαδή και όταν η άσκησή της δεν εντάσσεται στο πλαίσιο των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών και Τεχνολογικών Ιδρυμάτων (ΣτΕ 1043/1989, ΤοΣ 1989.308).

### 8. Επί των άρθρων 10 και 11 του Νσχ

Στα άρθρα 10 και 11 του Νσχ ορίζονται τα προσόντα διορισμού και η δια-

δικασία πλήρωσης των θέσεων του διδακτικού προσωπικού των Ανώτατων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών. Δεδομένου ότι για τη διαδικασία επιλογής και εξέλιξης του διδακτικού προσωπικού δεν προβλέπεται συγκρότηση ειδικού εκλεκτορικού σώματος, ούτε ορίζεται λεπτομερώς η ακολουθητέα στο Ακαδημαϊκό Συμβούλιο διαδικασία, θα μπορούσε, ενδεχομένως, να δημιουργηθεί προβληματισμός, για το νομικό περιεχόμενο του ουσιαστικού «εκλογή» και του ρηματικού τύπου «εκλέγονται», που εμφανίζονται στα εν λόγω άρθρα. Διευκρινίζεται ότι οι διατάξεις για την εκλογή και την εξέλιξη των μελών του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού των Α.Ε.Ι. και των Τ.Ε.Ι. αποτελούν την ισχυρότερη ένδειξη της αυτοδιοίκησής τους.

#### **9. Επί του άρθρου 12 παρ. 3 του Νσχ**

Θα ήταν, ίσως, σκόπιμο να προβλεφθεί στο άρθρο 12 παρ. 3 του Νσχ, συμμετοχή του Προέδρου του Ακαδημαϊκού Συμβουλίου στο Πειθαρχικό Συμβούλιο των μελών του Διδακτικού Προσωπικού των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών, μόνον όταν δεν είναι αυτός που έχει ασκήσει την πειθαρχική δίωξη (πρβλ. ΣτΕ 344/1999, ΝοΒ 2001.464, για το Πειθαρχικό Συμβούλιο των μελών του ΔΕΠ ΑΕΙ).

#### **10. Επί του άρθρου 17 παρ. 4 εδ. 1 του Νσχ**

Το άρθρο 17 παρ. 4 εδ. 1 του Νσχ ορίζει ότι το πτυχίο των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών δεν παρέχει δικαίωμα διορισμού στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Δημόσια Εκπαίδευση, το δεύτερο δε εδάφιο της παραγράφου 4 ορίζει ότι «Οι απόφοιτοι των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών προσλαμβάνονται αποκλειστικώς στις υπηρεσίες της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ελλάδα». Η αρνητική διατύπωση του πρώτου εδαφίου μπορεί να ερμηνευθεί ότι επιτρέπει τον διορισμό στο Δημόσιο, εκτός από την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Δημόσια Εκπαίδευση, παρά την πρόβλεψη του επόμενου εδαφίου για την απορρόφηση των αποφοίτων από τις υπηρεσίες της Εκκλησίας. Η διάταξη της παραγράφου αυτής θα μπορούσε ενδεχομένως να διατυπωθεί εκ νέου, ώστε να προσδιορίζει με σαφήνεια τις δυνατότητες επαγγελματικής αξιοποίησης των αποφοίτων των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών από την Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελλάδα.

Σημειώνεται, τέλος, ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 4 της Οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου «για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία» (ΕΕ L 303/2-12-2000): "Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν στην ισχύουσα κατά την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας οδηγίας εθνική τους νομοθεσία ή να προβλέψουν σε μελλοντική νομοθεσία η οποία αφορά τις ισχύουσες εθνικές πρακτικές, κατά την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας οδηγίας

διατάξεις βάσει των οποίων, στην περίπτωση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων των εκκλησιών ή άλλων δημοσίων ή ιδιωτικών ενώσεων η δεοντολογία των οποίων εδράζεται στη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, η διαφορετική μεταχείριση που εδράζεται στο θρήσκευμα ή τις πεποιθήσεις ενός προσώπου δεν συνιστά διάκριση όταν, λόγω της φύσης των εν λόγω δραστηριοτήτων ή του πλαισίου εντός του οποίου ασκούνται, η θρησκεία ή οι πεποιθήσεις αποτελούν επαγγελματική απαίτηση ουσιώδη, θεμιτή και δικαιολογημένη, λαμβάνοντας υπόψη τη δεοντολογία της οργάνωσης. Αυτή η διαφορετική μεταχείριση ασκείται τηρουμένων των συνταγματικών διατάξεων και αρχών των κρατών μελών, καθώς και των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου και δεν μπορεί να αιτιολογεί διάκριση η οποία βασίζεται σε άλλους λόγους. Εφόσον οι διατάξεις της τηρούνται κατά τα λοιπά, η παρούσα οδηγία δεν θίγει συνεπώς το δικαίωμα των εκκλησιών και των λοιπών δημόσιων ή ιδιωτικών ενώσεων των οποίων η δεοντολογία εδράζεται στο θρήσκευμα ή στις πεποιθήσεις, εφόσον ενεργούν σύμφωνα με τις εθνικές συνταγματικές και νομοθετικές διατάξεις, να απαιτούν από τα πρόσωπα που εργάζονται για λογαριασμό τους στάση καλής πίστεως και συμμόρφωσης προς την δεοντολογία τους».

Αθήνα, 9.1.2006

Οι εισηγητές  
 Δημήτριος Κανελλόπουλος  
 Ανδρέας Κούνδουρος  
 Γεωργία Μακροπούλου  
 Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο προϊστάμενος του Β΄ Τμήματος  
 Νομοτεχνικής Επεξεργασίας  
 Στέφανος Κουτσουμπίνης  
 Επ. Καθηγητής της Νομικής Σχολής  
 του Πανεπιστημίου Θράκης

Ο προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης  
 Επιστημονικών Μελετών  
 Αστέρης Πλιάκος  
 Αν. Καθηγητής του Οικονομικού  
 Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου  
 Κώστας Μαυριάς  
 Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών